

**Dětský domov a Školní jídelna, Opava, Rybí trh 14,
příspěvková organizace, 746 01 Opava**

Minimální preventivní program

školní rok 2018/2019

Obsah:

1. Úvod
2. Přehled vybraných platných předpisů pro oblast prevence RFCH
3. Co nás čeká
4. Na co se zaměříme
5. Problematika sociálních sítí
6. Kontakt s jinými organizacemi
7. Závěr

Příloha - Program proti šikanování

Minimální preventivní program

Školní rok: 2018/2019

Předkladatel: Dětský domov a Školní jídelna Opava, Rybí trh 14, 746 01 Opava

IČO 47811919

Tel.: 553 777 520, **fax.** 553 777 530

E-mail: detsky-domov@dd-opava.cz

Zodpovědná osoba: ředitel DD Opava - Mgr. Milan Škrabal

Školní metodik prevence: Mgr. Olga Škrabalová

Složení preventivního týmu: Mgr. Milan Škrabal, Mgr. Dana Grunerová, Ivana Ščudlová

1. Úvod

Minimální preventivní program (dále jen MPP) je součástí Školní preventivní strategie (dále jen ŠPS) na období 2014 – 2018 a vypracovává se pro daný školní rok.

MPP – je zaměřený na výchovu dětí ke zdravému životnímu stylu, na jejich osobnost a sociální rozvoj a rozvoj jejich sociálně komunikativních dovedností. Je založen na podpoře vlastní aktivity dětí, pestrosti forem preventivní práce s dětmi, zapojení celého pedagogického sboru a spolupráci se zákonnými zástupci. Minimální preventivní program podléhá kontrole České školní inspekce, je průběžně vyhodnocován a písemné vyhodnocení účinnosti jeho realizace za školní rok je součástí výroční zprávy o činnosti dětského domova.

Nárůst různých rizikových forem chování včetně zneužívání návykových látek v populaci mládeže a dětí školního věku se stává celospolečenským problémem. Vzhledem k patologii rodin, z nichž děti pocházejí, patří mezi nejohroženější skupinu.

2. Přehled vybraných platných předpisů pro oblast prevence RFCH

Legislativní předpisy

- **Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů**

Dnem 1. ledna 2012 nabyl účinnosti zákon č. 472/2011 Sb., kterým se mění školský zákon.

<http://www.msmt.cz/dokumenty/novela-skolskeho-zakona-vyklady-a-informace>

- **Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění vyhlášky č. 116/2011 Sb. a 103/2014 Sb.**

<http://www.msmt.cz/dokumenty/vyhlaska-c-72-2005-sb-1>

- **Vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami, ve znění vyhlášky č. 147/2011 Sb. a 103/2014 Sb.**

<http://www.msmt.cz/dokumenty/vyhlaska-c-73-2005-sb-1>

- **Vyhláška č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání, ve znění vyhlášky č. 279/2012 Sb.**

Informace o novele vyhlášky č. 74/2005 Sb.:

<http://www.msmt.cz/dokumenty/vyhlaska-c-74-2005-sb-1>

- **Vyhláška č. 15/2005 Sb., kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů, výročních zpráv a vlastního hodnocení školy, ve znění vyhlášky č. 225/2009 Sb.**

Informace o novele vyhlášky č. 15/2005 Sb.:

<http://www.msmt.cz/dokumenty/vyhlaska-c-15-2005-sb-1>

- **Vyhláška č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění vyhlášky č. 256/2012 Sb.**

<http://www.msmt.cz/dokumenty/http-www-msmt-cz-dokumenty-vyhlasky-ke-skolskemu-zakonu>

- **Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnicích a o změně některých zákonů**

<http://www.msmt.cz/dokumenty/zakon-o-pedagogickych-pracovnicich>

○ **Vyhláška č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků**
<http://www.msmt.cz/dokumenty/vyhlaska-c-317-2005-sb>

● **Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (z.č. 333/2012 Sb.)**
<http://www.msmt.cz/dokumenty/zakon-c-109-2002-sb-o-vykonu-ustavni-vychovy-nebo-ochranne-vychovy-ve-skolskych-zarizenich-a-o-preventivne-vychovne-peci-ve-skolskych-zarizenich-a-o-zmene-dalsich-zakonu>

● **Zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek**

○ **Vyhláška 244/2011 Sb., kterou se mění vyhláška č. 438/2006 Sb., kterou se upravují podrobnosti výkonu ústavní výchovy a ochranné výchovy ve školských zařízeních**
<http://www.esipa.cz/sbirka/sbsrv.dll/sb?DR=SB&CP=2011s244>

○ **Vyhláška č. 458/2005 Sb., kterou se upravují podrobnosti o organizaci výchovně vzdělávací péče ve střediscích výchovné péče**
<http://www.msmt.cz/dokumenty/vyhlaska-c-458-2005-sb-kerou-se-upravuji-podrobnosti-o-organizaci-vychovne-vzdelavaci-pecce-ve-strediscich-vychovne-pecce>

Odkaz na vyhlášky MŠMT:

<http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/vyhlaskey-1>

Odkaz na právní výklady legislativy MŠMT:

<http://www.msmt.cz/dokumenty/pravni-vyklad-msmt?highlightWords=pr%C3%A1vn%C3%AD+v%C3%BDklady>

Vnitroresortní předpisy a dokumenty

Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č.j. 21291/2010-28, vč. 6 nových příloh vydaných v r. 2015
<http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>

Metodický pokyn MŠMT k **řešení šikanování** na školách a školských zařízeních, č. j.: MSMT-22294/2013-1
<http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>

Metodický pokyn MŠMT k **výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance**, č.j.: 14 423/1999-22 (Věstník MŠMT sešit 5/1999)
http://www.odrogach.cz/skola/dokumenty/metodicky-pokyn-k-rasismu-a-xenofobii.html?section_id=16

Metodický pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, **prevenci a postihu záškoláctví** č.j.: 10194/2002-14
<http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicky-pokyn-ministerstva-skolstvi-mladeze-a-telovychovy-k-jednotnemu-postupu-pri-uvolnovani-a-omlouvani-zaku-z-vyucovani-prevenci-a-postihu-zaskolactvi-predkladaci-zprava-a-text-pokynu>

Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti **ochrany zdraví** dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřízených MŠMT, č.j. 37 014/2005-25
<http://www.msmt.cz/sport/metodicky-pokyn-k-zajisteni-bezpecnosti-a-ochrany-zdravi>

Metodické doporučení k bezpečnosti žáků a studentů ve školách a školských zařízeních: **Minimální standard bezpečnosti**, č.j.: 1981/5015-1

<http://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/minimalni-standard-bezpecnosti-a-vyhlaseni-neinvesticniho?lang=1&ref=m&source=email>

Spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané, č.j.:25884/2003-24

<http://www.kvkskoly.cz/manazer/metodika/Documents/PP%20policie.doc>

Pravidla pro rodiče a děti k bezpečnějšímu **užívání internetu**, č.j.: 11 691/2004-24

<http://www.kvkskoly.cz/manazer/metodika/Stranky/Primarni-prevence-patologickych-jevu.aspx>

Metodický pokyn k upřesňující podmínky **činnosti středisek výchovné péče**

<http://www.msmt.cz/dokumenty/metodicky-pokyn-upresnujici-podminky-cinnosti-stredisek-vychovne-pece>

Odkaz na metodické pokyny MŠMT:

<http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-pokyny>

Strategie

Národní strategie primární prevence rizikového chování u dětí a mládeže v působnosti ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy na období 2013 -2018

<http://www.msmt.cz/file/28077>

Strategie prevence rizikového chování u dětí a mládeže v Moravskoslezském kraji na období 2013-2018

http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/assets/mas/strategie_prevence_msk.pdf

Národní strategie protidrogové politiky na období 2010 – 2018

http://www.vlada.cz/assets/ppov/protidrogova-politika/strategie_web.pdf

Strategie protidrogové politiky Moravskoslezského kraje na období 2015 – 2020

http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/assets/socialni_oblast/strategie-markova-2015-2020_1.pdf

Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2012 – 2015

http://www.nsz.cz/images/stories/PDF/Soubory_ke_stazeni/iii_strategie_pk_2012_2015_09_11_2011_vlada1.pdf

Národní strategie prevence násilí na dětech v České republice na období 2008 – 2018

http://www.nsz.cz/images/stories/PDF/Soubory_ke_stazeni/strategie-proti-nasili-na-detech1.pdf

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2015 – 2020

<http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/dlouhodoby-zamer-vzdelavani-a-rozvoje-vzdelavaci-soustavy-3?highlightWords=dlouhodob%C3%BD+z%C3%A1m%C4%9Br>

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Moravskoslezského kraje 2016

<http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/cz/skolstvi/dlouhodobzamer-40555>

3. Co nás čeká

- Návštěva Vězeňské služby ČR, Věznice a ústav pro výkon zabezpečovací detence Opava. – ženská část. V rámci primární prevence bude pro děti připravena prohlídka všech prostor a budou moci se zeptat na informace, které je budou zajímat. Dozví se o životě za zdmi, kde by se jistě nikdo nikdy nechtěl dostat.
- Vychovatelé se budou vhodně snažit o sledování rizikového chování u konkrétních dětí (záškoláctví, šikana, rasismus, agrese, užívání návykových látek, poruchy příjmu potravy, problémy spojené s nezvládnutým využíváním PC aj.) hledat příčiny a vhodné formy nápravy. Pod pojmem rizikové chování rozumíme chování, v jehož důsledku dochází k prokazatelnému nárůstu zdravotních, sociálních, výchovných a dalších rizik. Pokud bude třeba, osloví speciálního pedagoga, který se bude snažit o citlivý, empatický přístup a vhodně vyhodnotí situaci s následným postupem. Dále budou spolupracovat s preventivním týmem (tj. metodik prevence a zdravotní sestra) a odbornými institucemi (např. PPP), které se zapojí do diagnostického a terapeutického procesu.
- Budeme aktivně reagovat na různorodé problémy, které vyvstanou z běžného každodenního života v dětském domově, a následně aktuální témata zařadíme v rámci besedy s dětmi, kdy vše rozebereme a pohovoříme o všech dalších důsledcích z toho plynoucí.

4. Na co se zaměříme

- Primární prevence by měla a má vycházet především z vaší rodinné skupiny (vychovatel – dítě) formou individuálního či skupinového povídání, besedování na různá témata.
- Pedagogové se budou v maximálně možné míře snažit o to, aby naše děti aktivně navštěvovaly nejrůznější zájmové kroužky, jak v dětském domově, tak i mimo něj. Aby se v rámci školních akcí a aktivit zúčastňovali různých sportovních, dopravních, pěveckých, recitačních a kulturních soutěží.

- Pedagogové se budou snažit o maximální podporu v oblasti výchovy a vzdělávání, budou aktivně spolupracovat s učiteli konkrétních školských zařízení, dbát na pravidelnost na třídních schůzkách, zajímat se o celkový prospěch a chování dítěte.
- Všichni pedagogové se budou snažit o maximální vstřícnost, pochopení a podporu v zájmu dítěte, aby se v rámci primární prevence předcházelo možným konfliktům, hádkám, problémům a mimořádným událostem. Budou dětem pevnou oporou, na které se mohou s důvěrou obrátit a příkladem, kterých si budou vážit a vzhlížet k nim s patřičným obdivem a uznáním.
- Zaměříme se na denní program, který je věnován prevenci nespecifické, tedy správné motivování dětí ke smysluplnému využívání volného času a tím minimalizování nežádoucích problémů a možného rizikového chování. Děti mají jedinečnou možnost a příležitost navštěvovat pestrost zájmových kroužků, ať už na půdě dětského domova, tak mimo něj. Starší děti mají zájem vyzkoušet si různé pracovní brigády, kde získají nejen cenné praktické zkušenosti, ale také finanční ohodnocení.
- V rámci zkvalitnění výchovného působení se více zaměříme na problémové děti, které mají problémy nejen ve škole, ale také v dětském domově. Budeme posilovat pozitivní vztahy mezi dětmi navzájem, úspěchy budeme vyzdvihovat před ostatními, neúspěchy budeme řešit s konkrétním dítětem v soukromí.
- **Konkrétní aktivity:**
  - každodenní komunikace vychovatel – dítě
  - skupinové sezení, vlastní způsob realizace na týdenním hodnocení
  - 1 x za měsíc odměnit či zvýhodnit dítě – nekuřáka /od 12let/
  - rozvíjení nadání a talentu konkrétního dítěte v dané oblasti
  - výlety za poznáním do blízkého i vzdáleného okolí
  - víkendové pobyty na horách, letní a zimní tábory o prázdninách
  - výtvarné, sportovní a společenské aktivity
  - účast v soutěžích a akcích pořádaných DD a mimo DD
  - účast v zájmových kroužcích v DD a mimo DD
  - brigády pro zletilé
  - důslednost a jednotnost při výchovném působení vychovatelů na RS

- řešení návrhů a problémů na Dětské radě
- celoroční mimořádná odměna a pochvala ředitele na Dětském shromáždění v jídelně u nekuřáků a vyzvednutí všech úspěšných dětí
- využívání propagačních materiálů obdržené od metodika na každé rodinné skupině
- literatura k dispozici u metodika prevence
- možnost konzultace řešení problémů se školním metodikem prevence nebo kmenovými vychovateli
- aktuálně budou řešeny problémy, které vyvstanou z běžného každodenního života v DD s následným řešením s konkrétním dítětem
- **aktuálně se bude sledovat kyberšikana, facebook a jiné sociální sítě**

Komunikace s rodiči, veřejností

Rodiče mohou své děti v DD kdykoliv navštívit a lépe tak poznat prostředí DD. Pedagogové s rodiči, pokud projevují zájem, individuálně konzultují aktuální stav dítěte. Rodiče informujeme zejména o prevenci užívání návykových látek a konkrétních problémech jejich dětí v této či jiné oblasti (mnoho dětí jezdívá na víkendy a prázdniny do rodin). V případě problémů, rodiče každého dítěte obdrží informace (tj. tel. kontakty) o dítěti a jsou upozorněni na změny chování, které by se mohly u jejich dětí vyskytnout. V případě jakýchkoliv potíží v rámci pobytu doma rodiče kontaktují DD, kde je zajištěn odpovídající postup řešení problému.

Pedagogická diagnostika

Vychovatelé budou systematicky registrovat signály o možném problému dítěte, budou hledat příčiny a vhodné formy nápravy. Pokud bude potřeba, osloví speciálního pedagoga, který se bude snažit o citlivý a empatický přístup pomoci a vyhodnotit situaci, dále bude spolupracovat s preventivním týmem (tj. metodik prevence, zdravotní sestra a odbornými institucemi (např. PPP), které se zapojí do diagnostického a terapeutického procesu.

Pedagogičtí pracovníci

Vedením DD je v září 2018 vypracován celoroční plán práce dalšího vzdělávání pedagogů. Témata přednášek jsou vybírána tak, aby vycházela z potřeby pedagogických pracovníků ke konkrétním výchovným problémům, se kterými se budou v DD setkávat.

Koordinátorem celoročního vzdělávání bude vychovatel – metodik Mgr. Olga Škrabalová (viz plán pedagogického vzdělávání). Veškerá témata budou doložena akreditací „Osvědčením“ o absolvování patřičného semináře.

V DD je zřízena „**Schránka důvěry**“, která bude ve svém provozu pokračovat. Děti zde mohou sdělovat anonymně své dotazy či podat informace k dané problematice nebo co je tíží. Samotné děti budou předem ujištěny, že přístup k informacím bude mít ředitel, který se všemi získanými informacemi bude zacházet diskrétně a citlivě. Pokud budou informace závažné, budou přijata vedením DD následná opatření s formami dalšího působení.

I nadále bude pokračovat spolupráce mezi ředitelem a jednotlivými zástupci z řad dětí, kteří se setkávají 1x měsíčně a mohou vyjádřit svůj názor, postoj, své nápady a reagovat také na aktuální situaci v dětském domově.

5. Problematika sociálních sítí

Kapacita DD dle zřizovací listiny Dětského domova Opava je 48 dětí, které pochází převážně ze sociálně - patologických rodin a mnohé se s negativními jevy (jako např. alkohol, kouření, návykové látky, rasismus) setkaly již v raném věku. Tyto děti patří mezi nejohroženější skupinu, protože často nejsou schopny rozpoznat závažnost daných patologií. Proto je důležité zahájit primární prevenci právě v době školní docházky, poskytnout dětem a mládeži co nejvíce informací o drogové problematice (přiměřeně k věku), naslouchat jejich problémům a otevřeně s nimi hovořit i na neformální úrovni.

V minulém školním roce 2017/2018 jsme převážně řešili problematiku sociálních sítí, elektronické komunikace, všudypřítomný přístup na internet a dostupnost mobilních telefonů.

I v tomto školním roce 2018/2019 se budeme této problematice nadále věnovat, důsledně dodržovat přijatá konkrétní opatření, která jsou zavedena ve Vnitřním řádu dětského domova.

Všichni pedagogičtí pracovníci budou s těmito doporučeními následně seznámeni a požádání o jejich důsledné dodržování a kontrolování v rámci zamezení možného výskytu těchto nebezpečných rizik.

Řešení pozitivního zjištění zneužívání návykových látek či výskyt některých dalších forem rizikového chování

V případě, kdy prevence v dané oblasti bude neúčinná a děti se v DD nějakým způsobem dostanou ke zneužívání návykových látek či k dealerství, případně se dopustí jiných závažných rizikových projevů chování, bude přistoupeno k následným opatřením:

- individuální pohovor s konkrétním jedincem
- zabezpečení kontaktu na odborného specialistu, který bude nápomocen při řešení konkrétního případu
- v případě dealerství dětí oznámení věci Policii ČR
- nastane-li akutní situace, kdy je dítě DD prokazatelně ovlivněno drogou, ředitel DD ihned uvědomí Krajský úřad Moravskoslezského kraje, kontaktuje příslušné zdravotní zařízení a bude také informovat metodika prevence PPP
- u problémových jedinců budou vychovatelé postupovat dle Vnitřního řádu DD
- v závažných případech budeme úzce spolupracovat s Diagnostickým ústavem pro mládež v Ostravě a Dětským diagnostickým ústavem v Bohumíně.
- školní metodik prevence DD naváže ihned úzkou spolupráci s metodikem prevence PPP - Mgr. L. Šimečkovou k řešení daného problému.

S informacemi se bude zacházet velmi citlivě, a pokud to nebude nutné nebo v rozporu s Vnitřním řádem DD, nebudou se zveřejňovat.

Myslíme si, že se nám daří pokrývat konkrétně a systematicky jednotlivé okruhy prevence rizikového chování u našich dětí z vlastních zdrojů a pouze je vhodně doplňujeme programy z nabídky spolupracujících institucí a organizací.

6. Kontakt s jinými organizacemi

Úspěšnost „Minimálního preventivního programu DD Opava“ bude podmíněna také spoluprací s dalšími významnými subjekty, které mohou naše děti a mládež nějakým způsobem ovlivňovat.

Kontakt bude zajišťovat Mgr. Olga Škrabalová, která v případě potřeby naváže osobní jednání:

- s metodikem prevence PPP - Mgr. Lucií Šimečkovou
- s PPP
- s dětskou lékařkou a dětskou psychiatrickou

- se sociálním odborem Městského úřadu v Opavě
- s OSPODem
- s lékařskou službou první pomoci (viz „Krizový plán“ při mimořádných situacích)
- s Policií ČR v Opavě, zde půjde především o případné řešení trestné činnosti dealerství, držení omamných látek, ale také šikanování, trestná činnost
- s Městskou policií Opava

7. Závěr

S celým Minimálním preventivním programem budou výchovní pracovníci DD Opava seznámeni. Jednotlivé části tohoto projektu budou školním metodikem prevence čtvrtletně (dle potřeb i častěji) vyhodnocovány a v případě nutnosti upravovány, doplňovány a konzultovány s vychovateli na poradách vychovatelů.

V případě zjištění či podezření na zneužití návykových látek dětmi v DD budou vychovatelé postupovat dle Krizového plánu (viz. Příloha ve ŠPS - Školní preventivní strategie)

a v případě zjištění či podezření na šikanu budou postupovat dle Programu proti šikanování (viz. Příloha v MPP).

Mgr. Olga Škrabalová, jako školní metodik prevence tohoto projektu, bude vést evidenci všech činností (zájmová činnost, zájmové kroužky, protidrogové přednášky, pedagogické vzdělávání, veškeré aktivity dětí nad rámec DD) a na konci roku předá zprávu o plnění „Minimálního programu“ vedení DD.

V Opavě 1. 9. 2018

Ředitel DD: Mgr. Milan Škrabal

Zpracoval ŠMP: Mgr. Olga Škrabalová